

SOFIJA ZVER

Language Learning is an Investment: The Case of Language Schools in Ethnically Mixed Area in Prekmurje

The importance of the knowledge of the Slovenian, Hungarian and a foreign language in relation to employment in the ethnically mixed area of Prekmurje is defined in the introduction of the article. Different research approaches in dealing with the link between knowledge of language and workplace are presented in the analytically relevant literature. Selected empirical research data with regard to informal language learning at the language schools in the ethnically mixed area of Prekmurje is presented.

Keywords: language learning, language schools, employment, ethnically mixed area in Prekmurje, multilingualism

Učenje jezika je investicija: Primer jezikovne šole na narodno mešanem območju v Prekmurju

V članku je v uvodu opredeljen pomen znanja slovenskega, madžarskega in tujega jezika v povezavi z delovnim mestom na narodno mešanem območju v Prekmurju. V nadaljevanju je analitično predstavljena relevantna literatura, ki obravnava različne raziskovalne pristope pri obravnavanju povezave znanja jezika z delovnim mestom, prikazani pa so tudi izbrani empirični podatki raziskovanj o neformalnem učenju jezika v jezikovnih šolah na narodno mešanem območju v Prekmurju.

Ključne besede: učenje jezika, jezikovne šole, zaposlitev, narodno mešano območje v Prekmurju, večjezičnost

Correspondence address: Sofija Zver, Institute for Ethnic Studies, Erjavčeva 26, 1000 Ljubljana, e-mail: sofijazver@gmail.com

1. Uvod

Jezik je pomembno sredstvo komunikacije, nekakšno socialno orodje, bistveno za interakcijo z družbo. Prav jezik je tisti člen, ki zaznamuje družbo ter povezuje oziroma razdvaja ljudi. Sobivanje dveh ali več jezikovnih zvrsti na območju določene družbenopolitične skupnosti opredeli družbo kot večkulturno. Stiki med jeziki odsevajo družbene odnose, ki vplivajo na različne jezikovne procese, kot na primer na ohranjanje jezika, jezikovno prilagajanje ali opuščanje jezika (Novak Lukanovič 2003, 1–17).

Slovenski jezik na narodno mešanem območju v Prekmurju prihaja v stik z drugim, to je madžarskim jezikom. Ta stik ni naključen, jezikovno območje je definirano kot narodno mešano območje, kjer na podlagi ustave in zakonodaje pripadajo obema jezikoma, slovenskemu in madžarskemu, enake funkcije.¹ Na narodno mešanem območju je vzpostavljena institucionalna dvojezičnost, oprta na funkcionalno dvojezičnost pripadnikov večine in manjšine (Nečak Lük 1998, 333). Poleg slovenskega in madžarskega jezika, ki imata na narodno mešanem območju v Prekmurju status uradnega jezika, pa se v zadnjem času, predvsem iz ekonomskih vzrokov, vedno bolj pojavljata potreba in zahteva po znanju tujega jezika. Ekonomski faktorji vplivajo na motivacijo ljudi za učenje in rabo jezikov, kar se odraža v vlogi in položaju posameznih jezikov na jezikovnem trgu (Novak Lukanovič 2011, 327–336) narodno mešanega območja.

V prispevku izhajam iz trditve, da je znanje jezika, predvsem drugega ali tujega, močno povezano z delovnim mestom. Prav ta povezava pa zaznamuje motivacijo posameznika za učenje drugega ali tujega jezika v okviru neformalnega izobraževanja, ki se izvaja v jezikovni šoli. V prispevku predstavljam primer jezikovne šole, ki deluje na narodno mešanem območju v Prekmurju.

1. Izhodišče

Učenje in znanje jezika je povezano z ekonomskimi spremenljivkami, zato je v izhodišču treba poudariti povezavo jezika in ekonomije. Le redki ekonomisti so v raziskovanje ekonomskih tem vključili jezikovna vprašanja, prav tako pa so se redki jezikoslovci lotili obravnavanja jezika z ekonomske perspektive.² V 80. in 90. letih 20. stoletja so se v znanstveni literaturi pojavile interdisciplinarno zastavljene raziskave, ki so jih izvajali v večjezičnih / večkulturnih okoljih v svetu (Grenier & Vaillancourt 1983; Edwards 1985; Grin 1996). Raziskovalci so z analizo empiričnih podatkov poskušali zaznati vpliv znanja jezika na zaposlitev in zaslužek.

Pregled in analiza relevantne literature kaže, da se avtorji obravnavanja povezave jezika in ekonomije lotevajo parcialno in v raziskavah povezujejo posamezne ekonomske spremenljivke z znanjem ali rabo specifičnega jezika – manjšinskega ali tujega. Tako navajajo vpliv jezika na socialno-ekonomski položaj posameznika in posledično na njegov zaslužek med belim in črnim prebivalstvom Amerike (Becker 1957). Znanje jezika ocenjujejo kot posameznikov človeški kapital, ki je zanj prednost (Vaillancourt 1978). Pri izbiri in rabi posameznega jezika so analize številnih jezikovnih gibanj dokazale in potrdile moč ekonomskega elementa (Edwards 1985), kar potrjuje, da ekonomski faktorji vplivajo na etnolingvistično vitalnost³ skupnosti in prispevajo k vrednotenju raznolikosti. Nadaljnje raziskave v nekaterih večkulturnih okoljih v svetu so potrdile prispevek ekonomskega faktorja, ki se nanaša na zaščito in promocijo manjšinskih jezikov (Grenier, Vaillancourt 1983; Grin 1996).

Ljudje imajo do jezika oz. jezikov različen odnos, mnogokrat zelo subjektivno obarvan in odvisen tudi od številnih objektivnih kazalcev. Prav tako so percepcije posameznika o sporazumevalni jezikovni zmožnosti zelo različne in marsikdo se šele na delovnem mestu, ko se sooča z drugim / s tujim jezikom, zave, da za uspešno sporazumevanje ne zadošča zgolj jezikovna zmožnost. Izjemno pomembni so tudi vidiki sociolingvistične zmožnosti, ki je povezana z znanjem in s spretnostmi, ki jih zahteva družbena razsežnost jezika (Skela 2011). Raven jezikovnega znanja (Skupni evropski referenčni okvir za učenje, poučevanje in ocenjevanje – SEJO)⁴ postane za posameznika pomembna šele pri študiju in zaposlovanju. Tako objektivne okoliščine posameznika spodbudijo in motivirajo, da se odloči za izpopolnjevanje znanja jezikov. To izpopolnjevanje je lahko usmerjeno, organizirano ali pa si posameznik jezikovna znanja pridobiva sam. Razlogi in motivi za učenje so različni in niso vedno ekonomsko motivirani. Znanje jezika ni samo nekaj, kar se naučiš v šoli in z zaposlitvijo pozabiš, saj prav z zaposlitvijo znanje jezika pridobi drugačno vrednost. Narava svetovnega gospodarstva se spreminja in zahteva mnoga nova znanja, med katerimi je tudi znanje jezikov. Jezikovno znanje dobiva z globalizacijo nove razsežnosti in drugačno vrednost.

Literatura navaja, da učenje jezikov vpliva na uspeh posameznika v njegovi poklicni karieri.⁵ Če delo vključuje stike z govorniki tujega jezika, je prav znanje jezika pomemben člen gradnje odnosa s strankami, ki komunicirajo v drugem ali tujem jeziku. Prav tako je znanje jezika pomembno pri prodaji in pogajanjih ter prispeva k uspešnemu podpisu pogodb. Znanje drugega / tujega jezika je pomembno pri iskanju nove zaposlitve, pri napredovanju na delovnem mestu ter na poslovnih potovanjih v tujini. Podjetja, ki trgujejo na mednarodnih trgih, zahtevajo vedno boljše jezikovno znanje svojih zaposlenih.

Med razlogi za učenje drugega / tujega jezika literatura (Baláz, Williams & Kollár 2004; Albu 2008) navaja razloge, ki so povezani z migracijo, mobilnostjo, in to tako pri zaposlovanju kot pri študiju v drugi državi.

Za vsako delovno mesto je ključnega pomena, da je zaposleni sposoben dobro in učinkovito komunicirati tako na vertikalni kot horizontalni ravni. Študije potrjujejo, da imajo pri zaposlitvi prednost posamezniki z dobrim znanjem uradnega jezika države, saj jim ta omogoča produktivno interakcijo s sodelavci, podrejenimi in z nadrejenimi.⁶

Lang (1986) opozarja, da v podjetju, v katerem so zaposleni posamezniki, ki pripadajo različnim jezikovnim skupinam, mnogokrat prihaja do nepredvidenih težav, ki so posledica nerazumevanja prav zaradi jezika. V nekaterih primerih lastniki kapitala oziroma vodilni govorijo en, večina delovne sile pa drug jezik. Nerazumevanje oziroma komunikacijske težave lahko povzročijo napake in dodatne stroške. Prav tako k učinkovitemu poslovanju ne prispeva ločevanje oziroma celo segregacija med delovnimi skupinama glede na jezik.

Breton in Mieszkowski (1975), Hočevár (1975) in Vaillancourt (1980) so definirali različne dejavnike, ki vplivajo na rabo jezika na delovnem mestu. Obravnavali so položaj jezika na različnih mednarodnih trgih in položaj oziroma vlogo jezika vodilnih v podjetju.

Možnosti za uspešno zaposlitev se povečajo, če posameznik poleg uradnega oziroma državnega jezika obvlada še tuj jezik. Osebe, ki govorijo drug / tuj jezik, imajo večje možnosti zaposlitve v tujini in možnost zaposlitve na boljšem oziroma vodilnem delovnem mestu, saj s tekočim znanjem drugega jezika lahko premagajo jezikovne bariere, ki bi lahko povzročile poslovni neuspeh.

Znanje jezika pa ne pomeni samo boljšega uveljavljanja posameznika na konkurenčnem trgu dela. Posamezniki z jezikovnim znanjem ne pridobijo samo sposobnosti komunikacije z drugimi, sposobnosti razumeti druge in biti razumljen, ampak pridobijo z jezikom, ki je del kulture, tudi višjo stopnjo medkulturnega razumevanja. Znanje drugih jezikov ter poznavanje kulture in družbe je pomembno sredstvo za izboljšanje medkulturne interakcije ter prispeva k povečanju družbene blaginje.⁷

V današnjem času je opaziti, da se zaradi tokov mednarodnega gospodarstva, integracijskih in globalizacijskih procesov povečuje pomen znanja jezika, vedno bolj pa sta zaznavni tudi njegova povezanost in soodvisnost z ekonomskimi spremenljivkami. Na eni strani se razvijajo procesi globalne organizacije

56

ekonomije in kapitala, na drugi strani pa v teh procesih nastopajo ljudje in organizacije, ki morajo med seboj dobro in hitro komunicirati, da dosežejo uspehe in cilje, ki jih narekuje kapital (Cameron 2005). Z globalizacijo se vedno bolj povečuje zanimanje za večjezičnost, kar pa pred nas postavlja vprašanje, ali globalizacijski procesi spreminjajo klasičen koncept večjezičnosti in podpirajo predvsem večjezičnost, v kateri vodilno vlogo zaznamuje eden od tako imenovanih "hegemonskih" jezikov. Glede na to, da države, kjer je eden od uradnih jezikov angleški, ustvarijo daleč največji delež bruto družbenega produkta v svetu, je prevlada angleščine v gospodarstvu nekako samoumevna. Nekdo, ki tekoče govori angleško (ne glede na to, ali je angleščina njegov materni, prvi ali drugi tuji jezik), ima več možnosti za zaposlitev in posledično boljši zaslužek. To vodi v vedno večje število govorcev angleškega jezika in posledično v vedno manjšo vrednost znanja tega jezika. Ob tem je treba omeniti še eno silnico, ki vlada v ekonomskem svetu, da namreč določene lastnosti oziroma rešitve postanejo standard. Če je še pred leti hotel, ki je v sobah ponujal dostop do televizijskih programov v različnih jezikih, za to storitev dodatno zaračunaval, pa je danes ta storitev postala standard. To pomeni, da znanje angleščine samo po sebi ne prinaša več iste dodane vrednosti oziroma večjega zaslužka kot nekoč. To pomeni, da so govorci angleščine, ki jim je ta prvi jezik, v prednosti, saj prej omenjeni pogoj že izpolnjujejo. Prav zaradi tega dejstva pa se spreminjata vloga in vrednost drugega, neangleškega jezika. Tako se pojavlja model dvojezičnosti, ki ga zaznamuje povezava lokalnega jezika z enim od "glavnih jezikov". To pa, tudi po mojem mnenju, spodkopava večjezičnost,⁸ kot jo definirajo družboslovne ali humanistične vede (Grin idr. 2010, 11).

3. Neformalno učenje jezikov na narodno mešanem območju v Prekmurju

Na podlagi analize relevantne literature, ki sem jo navedla v zgornjem poglavju, ter rezultatov že opravljenih raziskav na narodno mešanih območjih v Sloveniji⁹ sem postavila hipotezo, da na narodno mešanem območju v Prekmurju na učenje, znanje in rabo jezikov (slovenskega, madžarskega in tudi tujega) ne vpliva samo status narodno mešanega / dvojezičnega območja, ampak jezikovni trg močno zaznamujejo integracijski in globalizacijski procesi, ekonomski razvoj območja in čezmejno sodelovanje.

V Sloveniji je na narodno mešanem območju dvojezičnost zagotovljena na institucionalni ravni.¹⁰ Formalno je zagotovljeno tudi finančno stimulirano dvojezično poslovanje. V javnih institucijah zaposlenemu posamezniku, ki pri

delu uporablja dva jezika (slovenski in madžarski), pripada finančni dodatek,¹¹ kar pomeni, da ima znanje dveh jezikov vrednost, povezano z dodatkom za dvojezično poslovanje. V tem primeru ima dvojezičnost ne samo simbolno, ampak tudi ekonomsko vrednost. Čeprav je dvojezičnost formalno zagotovljena, pa je vedno posameznik tisti, ki se sam odloči za rabo določenega jezika oziroma za rabo določenega jezikovnega vzorca. Izbira in raba jezika na narodno mešanem območju imata vedno tudi subjektivno vrednost. Poleg subjektivne vrednosti pa ima za posameznika znanje jezika tudi objektivno-ekonomsko vrednost.

Poleg osnovnih hipotez, da na učenje, znanje in rabo jezikov na narodno mešanem območju vplivajo integracijski, globalizacijski procesi ter čezmejno sodelovanje, ki prispevajo k ekonomski razvitosti območja, sem postavila naslednjo pod-hipotezo. Posamezniki na dvojezičnem območju se vključujejo v neformalno izobraževanje s ciljem, da si pridobijo ustrezno jezikovno znanje v madžarskem jeziku, ki ga potrebujejo pri pridobitvi zaposlitve ali pri opravljanju dela, za kar so finančno stimulirani (dodatek za dvojezično poslovanje). Pod-hipotezo sem empirično preverila z raziskavo na izbranem vzorcu (jezikovna šola) in z metodo vprašalnika. Z vprašalnikom sem želela ugotoviti, v katerih jezikih se posamezniki dodatno izobražujejo, ali se izobražujejo v manjšinskem jeziku ter ali njihovo področje zaposlitve zahteva znanje manjšinskega ali tujega jezika.

V prispevku poudarjam najpomembnejše rezultate odgovorov, ki prispevajo k razjasnitvi motivov za neformalno učenje tujega in manjšinskega jezika. Pričakovala sem, da se bodo posamezniki vključevali v neformalno izobraževanje s ciljem, da si pridobijo ustrezno jezikovno znanje različnih jezikov, predvsem pa izboljšajo znanje madžarskega jezika, oziroma da si pridobijo višjo raven znanja madžarskega jezika, kar jim omogoča zaposlitev in tudi boljše delovno mesto v javnih institucijah. Pričakovala sem, da se posamezniki zavedajo, da jim ustrezna komunikacija v madžarskem jeziku odpira možnost čezmejnega poslovnega sodelovanja.

Z raziskavo sem želela tudi ugotoviti, ali se posamezniki zavedajo, da živijo in delajo na narodno mešanem območju, kjer je znanje madžarskega jezika dodana vrednost.¹²

3.1 Predstavitev izbranih empiričnih rezultatov

Konec leta 2010 sem v okviru doktorskega študija Humanistika in družboslovje, področje Jezikoslovje, izvedla na Ljudski univerzi v Lendavi raziskavo z

naslovom Položaj jezikov na jezikovnem trgu na narodnostno mešanem območju v Prekmurju. Pripravila sem vprašalnik, ki se je nanašal na neformalno¹³ izobraževanje. Vprašalnik je bil strukturiran, vseboval je osemnajst vprašanj, in sicer (osem vprašanj) odprtega in (deset vprašanj) zaprtega tipa (Fink 2003). Vprašanja so obsegala sklop o rabi jezika, sklop o samooceni znanja slovenskega, madžarskega in tujega jezika, sklop o dodatku za dvojezičnost, sklop o jezikovnih tečajih ter sklop o podatkih vprašanega (starost, spol, izobrazba, področje zaposlitve). Vprašalnik sem razdelila med posameznike, ki so obiskovali jezikovno šolo. Vključila sem vse posameznike, ne glede na jezikovni tečaj. Na vprašalnik je odgovorilo vseh 50 posameznikov / udeležencev (100-odstotna realizacija), ki so se na Ljudski univerzi neformalno izobraževali v različnih jezikih: 79 odstotkov se jih je izobraževalo v angleškem jeziku, 6,4 odstotka v madžarskem jeziku in 14,6 odstotka v nemškem jeziku. Od tega se jih je 58,3 odstotka prvič udeležilo jezikovnega tečaja.

Podatke sem kvalitativno in kvantitativno analizirala, statistična analiza pa je bila opravljena s pomočjo SPSS. Rezultati so pokazali, da se je, glede na izobrazbo, za jezikovno izpopolnjevanje odločilo največ anketirancev s srednjo izobrazbo (62,5 odstotka), sledijo pa jim anketiranci (25 odstotkov) z univerzitetno izobrazbo. Ti podatki ne presenečajo glede na dejstvo, da se danes poslovno in delovno okolje hitro spreminjata in se od zaposlenega posameznika zahteva hitro prilagajanje, in to ne glede na starost, delovno mesto, delovno dobo ali strokovno izobrazbo. Ker so anketirancem s srednjo izobrazbo posamezniki z višjo izobrazbo konkurenca na trgu dela, je to verjetno razlog, da se v večjem številu udeležujejo dodatnih jezikovnih in, predvidevam, tudi drugih izpopolnjevanj.

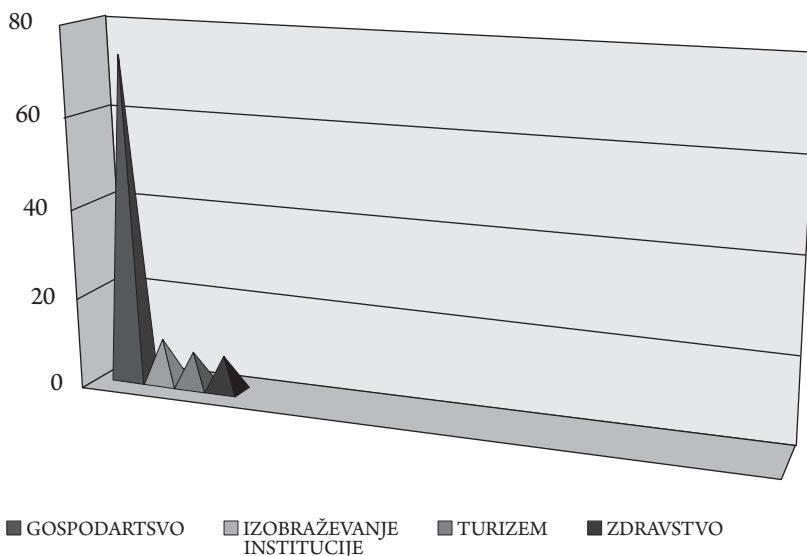
Največ anketirancev prihaja iz gospodarstva (73 odstotkov), sledijo jim zaposleni v izobraževalnih institucijah (10,4 odstotka), nato v turizmu in zdravstvu (16,6 odstotka). Večina (81,3 odstotka) jih zaseda nevodilna delovna mesta, le nekaj manj kot 20 odstotkov (18,7 odstotka) jih je na vodilnih položajih.

Podatek, da se največ v gospodarstvu zaposlenih anketirancev odloča za dodatno izobraževanje, je zelo pomemben, saj se tako zaposleni kot delodajalci zavedajo, da zaradi uveljavitve internacionalizacije poslovanja ter integracije v skupni evropski trg in prostor, znanje jezika postaja nuja. Grin (2006) poudarja, da je posameznik z dvo- oziroma večjezičnimi sposobnostmi bolj uspešen pri pridobivanju dela in pri zaslužku. Če sta znanje in jezikovna spretnost pridobljena v izobraževalnem procesu (formalno, neformalno), to pomeni, da izobraževanje prinese koristi, ki jih lahko primerjamo z ekonomskimi elementi (izobraževanje je kot plačilo donosnih premij). Čeprav je izobraževanje drago, tako za posameznika kot družbo, ga je treba razumeti kot naložbo, katere stopnjo

donosa lahko ocenimo. Kot donosno lahko naložbo definiramo že, če ne glede na čas in jezikovna izobraževanja (pri pridobivanju jezikovnega znanja J2 ali tujega jezika – investicija) prinese posamezniku zaposlitev oziroma dohodek.

Konkurenca je iz dneva v dan večja, zato se morajo posamezniki, če želijo konkurirati drugim, dodatno izobraževati. Analiza rezultatov kaže, da se tega najbolj zavedajo anketiranci na nevodilnih položajih. Preseneča pa dejstvo, da med posamezniki ni nikogar, ki bi bil zaposlen v javni upravi (na občini, sodišču, itd.), kjer je prav tako potrebno znanje jezikov, predvsem madžarskega jezika. Predvidevam lahko, da se zaposleni v javni upravi ne odločajo za dodatno izobraževanje v jezikovnih šolah, saj tega ne potrebujejo, ker naj bi med dvojezičnim izobraževanjem pridobili ustrezno znanje madžarskega jezika. Rezultati raziskav tega ne potrjujejo.¹⁴

Graf 1: Prikaz neformalnega izobraževanja po delovnih področjih

Na vprašanje “Katere jezike govorite?” so vsi na prvo mesto postavili slovenski jezik, kar je razumljivo. Na drugo mesto je nekaj manj kot polovica vprašanih (43,8 odstotka) postavila angleški jezik, tretjina vprašanih (33,3 odstotka) je na drugo mesto uvrstila madžarski jezik, 22,9 odstotka pa nemški jezik. Nemščina je bila v preteklosti obvezen tuj jezik v osnovnih šolah, kar utemeljuje podatek, da je relativno veliko posameznikov navedlo visoko stopnjo znanja nemškega jezika.

60

Na vprašanje “V katerem jeziku se izpolnujete v jezikovni šoli?” jih je kar 79,2 odstotka odgovorilo, da v angleškem jeziku, 14,6 odstotka v nemškem jeziku in samo 6,3 odstotka v madžarskem jeziku. Iz dobljenih rezultatov je razvidno, da se ljudje na narodno mešanem območju v Prekmurju najraje odločijo za dodatno izpopolnjevanje v znanju angleškega jezika, madžarščina kljub svojemu statusu in dodani vrednosti na tem območju ostaja v ozadju.

Več kot polovici udeležencev (64 odstotkom) izpopolnjevanje financira podjetje, tretjina (31,3 odstotka) si izobraževanje financira sama, 4,7 odstotka anketirancev je navedlo kot odgovor drugo.

Da sta izobrazba in znanje pomembna dejavnika sodobne družbe, se dobro zaveda vedno več delodajalcev, ki na vlaganje v izobraževanje ne gledajo več kot na strošek, temveč kot investicijo. Zato je razumljiv podatek, da jezikovno izobraževanje svojih zaposlenih financirajo podjetja.

Večina vprašanih (97,9 odstotka) je navedla, da se na delovnem mestu zahteva znanje slovenskega jezika. Podatki o zahtevanem znanju slovenskega jezika na delovnem mestu se ujemajo s podatki analize zaposlitvenih oglasov,¹⁵ kjer je slovenski jezik zahtevan v skoraj vseh oglasih.

Na vprašanje “Ali na delovnem mestu zahtevajo madžarski jezik?” jih je 81,3 odstotka odgovorilo z ne.

Ne glede na to, da slovenska ustava,¹⁶ statuti narodno mešanih občin, številni zakoni in predpisi določajo, da sta na narodno mešanem območju uradna slovenski in madžarski jezik, delodajalci znanja dveh jezikov ne postavljajo kot pomemben pogoj pri zaposlovanju. Odgovor lahko utemeljimo z dejstvom, da posamezniki, ki se dodatno izobražujejo, niso zaposleni v javnih institucijah, ampak so večinoma zaposleni v gospodarskih družbah, ki institucionalne dvojezičnosti ne spoštujejo tako, kot je zapisana v pravnih dokumentih. O tem poročajo tudi rezultati druge raziskave.¹⁷ V zasebnih podjetjih se znanje madžarskega jezika zahteva le takrat, ko je od znanja jezika odvisna višina zaslužka (komunikacija povečuje prodajo, odpira vrata v poslovni svet, itd.).

Na vprašanje “Ali se na delovnem mestu zahteva angleški jezik?” jih je 70,8 odstotka odgovorilo z da. Tudi ta podatek se ujema z analizo zaposlitvenih oglasov, kjer se kot pogoj za zaposlitev največkrat zahteva znanje angleškega jezika,¹⁸ saj je po besedah Palčiča (2005) brez dvoma “najpomembnejši in najbolj razširjeni svetovni jezik, brez katerega si ne moremo predstavljati sodobnega poslovanja in raziskovanja”.

Iz podatkov predstavljene raziskave ugotavljam, da se angleškemu jeziku pripisuje večja prepoznavna vrednost in višje mesto na hierarhični lestvici kot madžarskemu jeziku, in to predvsem zaradi njegovega globalnega statusa. Po rezultatih na Danskem narejene študije Stiga Hjarvarda (1999), ki kaže povezavo med stopnjo izobrazbe in stališčem do jezika, ugotovimo, da ljudje z višjo izobrazbo in bolj plačanim delom sprejemajo angleščino v vsakdanjem življenju. Starejša, manj izobražena generacija pa je zaradi slabše jezikovne spretnosti bolj skeptična. Angleški jezik povezujejo s privlačnim življenjskim slogom in z identiteto. Angleščina pa ni več zgolj vir statusa in identitete, temveč tudi smisla.

Na vprašanje "Ali ste za znanje jezika na vašem delovnem mestu posebej nagrajeni?" jih je 91,7 odstotka odgovorilo z ne.

Posamezniki, ki niso zaposleni v javnih institucijah in ne dobivajo finančnega dodatka za dvojezično poslovanje,¹⁹ menijo, da do njega tudi drugi niso upravičeni. Zanimivo pa je, da se tudi posamezniki, ki so zaposleni v zavarovalništvu, trgovini ali banki in se vsakodnevno srečujejo z rabo dveh jezikov, ker pri svojem delu s strankami komunicirajo v obeh jezikih, ne strinjajo z dodatkom za dvojezično poslovanje. Po njihovem mnenju se rabe dveh jezikov (uradnih) ne bi smelo finančno ovrednotiti.²⁰ Zakaj ta dodatek obstaja, posamezniki ne vedo natančno, toda zaradi dejstva, da sta na narodno mešanem območju uradna dva jezika, bi za vsakega posameznika na tem območju morale biti znanje uradnih jezikov obvezno in tako pomembno kot pisanje in branje, ki pa nista nikoli dodatno finančno ovrednotena.

V raziskavi me je zanimala tudi stopnja znanja posameznega jezika (slovenskega, madžarskega in tujega). Stopnjo znanja jezika so posamezniki ocenjevali sami (samoevalvacija). Zavedam se, da so rezultati močno subjektivni, toda kljub temu nakazujejo orientacijsko stopnjo znanja in omogočajo primerljivost posameznih jezikov:

- ♦ Slovenski jezik zelo dobro govori 75 odstotkov anketirancev, zelo dobro piše 66,7 odstotka anketirancev, zelo dobro razume večina, to je 91,7 odstotka anketirancev, in zelo dobro bere 91,7 odstotka anketirancev.
- ♦ Madžarski jezik zelo dobro govori 6,3 odstotka anketirancev, zelo dobro piše 2,1 odstotka anketirancev, zelo dobro razume 12,5 odstotka anketirancev in zelo dobro bere le 8,3 odstotka anketirancev.
- ♦ Tuji jezik zelo dobro govori 12,5 odstotka anketirancev, zelo dobro piše 8,3 odstotka anketirancev, zelo dobro razume 20,8 odstotka anketirancev in zelo dobro bere 22,9 odstotka anketirancev.

62 Razlike po posameznih ravneh so realne, preseneča pa, da je znanje tujega jezika (vseh ravni) ocenjeno bolje kot znanje madžarskega jezika, v katerem so se tudi izobraževali (dvojezična osnovna šola) in ki je jezik, s katerim vsakodnevno prihajajo v stik.

Zanimiv je še podatek, da podjetja za vsa nevodilna delovna mesta zahtevajo znanje slovenskega jezika (v 97,4 odstotka zahtevajo znanje slovenskega jezika), prav tako ga povsod zahtevajo za vodilne položaje (100 odstotkov).

Kar se tiče znanja tujega jezika, ga na nevodilnih položajih zahtevajo le pri 12,8 odstotka vprašanih, na vodilnih položajih pa le pri 44,4 odstotka vprašanih. Glede na druge vire smo pričakovali nekoliko drugačen rezultat, saj raziskave sporočajo, da je znanje tujega jezika, predvsem angleškega, za vodstveni kader obvezen pogoj – *condicio sine quanon!* (Grin 2010; Novak Lukanovič 2011).

V raziskavi smo ugotavljali, ali je znanje določenega jezika povezano z določenim področjem, in dobili naslednje rezultate:

- ♦ Področje gospodarstva največkrat zahteva znanje slovenskega jezika, sledita mu tuji in madžarski jezik.
- ♦ Področje zobrazovanja največkrat zahteva znanje slovenskega jezika, sledita mu tuji in madžarski jezik.
- ♦ Področje zdravstva največkrat zahteva znanje slovenskega jezika, sledita mu tuji in madžarski jezik.
- ♦ Področje turizma največkrat zahteva znanje slovenskega jezika, sledita mu tuji in madžarski jezik.

Rezultati kažejo, da se na narodno mešanem območju v Prekmurju največkrat zahteva uradni jezik Republike Slovenije (slovenski jezik), sledi mu tuji jezik, in sicer angleščina. Madžarski jezik je ne glede na enakopraven status na dvojezičnem območju v Prekmurju uvrščen na tretje mesto.

Posamezniki se najraje odločajo za dodatno izobraževanje v angleškem jeziku. Madžarski jezik je po podatkih vprašanih zelo v ozadju, kljub dejstvu, da se na narodno mešanem območju v Prekmurju od zaposlenih v javnih institucijah zahteva zelo dobro znanje madžarskega jezika, zaposleni pa za znanje manjšinskega jezika dobivajo finančni dodatek, ter dejstvu, da veliko podjetij poslovno posluje s sosednjo Madžarsko. Predvidevamo lahko, da je nezainteresiranost posameznikov za dodatno izobraževanje in jezikovno izpopolnjevanje v madžarskem jeziku v neprestičnem položaju madžarskega jezika in njegovi globalni nemoči.

4. Zaključek

V raziskavi postavljeno pod-hipotezo, da se posamezniki na dvojezičnem območju vključujejo v neformalno izobraževanje s ciljem, da si pridobijo ustrezno jezikovno usposobljenost v madžarskem jeziku, ki jo potrebujejo pri zaposlitvi ali na delu, lahko zavrnem. Hipotezo, da učenje, znanje in raba jezikov (slovenskega, madžarskega in tudi tujega) vpliva na jezikovni trg, ki ga močno zaznamujejo integracijski in globalizacijski procesi ter ekonomski razvoj območja in čezmejno sodelovanje, pa lahko na podlagi rezultatov raziskave med udeleženci jezikovne šole potrdim.

Da je znanje več jezikov vrednota, ki posamezniku odpira mnoga vrata, tako v profesionalnem kot v osebnem življenju, je bilo stališče vseh vprašanih. Jezik ni le šolski predmet, temveč nekaj, kar je danes nujno potrebno in nam pomaga pri razvoju samozavesti, komunikacijskih sposobnosti ter je ključ do zaposlitve v tujini in bogatejšega življenja doma. Aktivna raba dveh / več jezikov daje posamezniku prednost pri poslovanju, obenem pa je tudi človeški kapital, saj daje posamezniku več možnosti za uveljavljanje na trgu dela. Znanje jezika ni več samo identiteta posameznika, ampak se spreminja v tržno blago, ločeno od identitete (Heller 2003).

Čeprav rezultati ankete niso prikazali vrednosti madžarskega jezika tako, kot sem pričakovala, pa zagotovo lahko trdim, da je znanje madžarskega jezika pomembno pri čezmejnih poslovnih stikih in pri vključevanju v poslovni svet sosednje države. Znanje madžarskega jezika na narodno mešanem območju Prekmurja ima za posameznika dodano vrednost, omogoča mu zaposlitev v ustanovah javnega značaja in ga v svojem okolju dodatno finančno stimulira, obenem pa omogoča mobilnost in vključevanje tudi na drugi, sosednji trg. Rezultati so pokazali, da se posamezniki naučijo madžarski jezik v šoli, ker pa so z njim v vsakdanjem stiku, ne čutijo potrebe, da bi se v njem izpopolnjevali, kajti v neposrednem stiku z govorniki madžarskega jezika se ti prilagodijo in primaknejo k slovenskem jeziku (Novak Lukanovič 2002, 2003). To nam potrjuje podatek, da je kar tretjina vprašanih postavila madžarski jezik na drugo mesto. Dodatek za dvojezično poslovanje je finančna stimulacija za rabo dveh jezikov in s tem za zagotavljanje dvojezičnega poslovanja na narodno mešanem območju. Na podlagi svojih sicer skromnih podatkov ugotavljam, da finančni dodatek ni dovolj učinkovit in da bi bilo treba pri zaposlovanju v javnih ustanovah zahtevati in preverjati stopnjo znanja madžarskega jezika ter uporabiti druge mehanizme za promocijo rabe madžarskega jezika na delovnem mestu.

64

Strinjam se s trditvijo Sonje Novak Lukanovič (2011, 334), ki pravi, da interakcija med jezikom in ekonomskimi spremenljivkami “poteka v smeri posameznika in družbe in ustvarja koristi in prednosti, ki so težko izmerljive”.

Vikont Etienn Davignon (2008, 3) pa poudarja, da so jeziki ključ do kultur, ki jih predstavljajo. Večjezičnost krepi odprtost in strpnost, obenem pa odpira vrata na nove trge in k novim poslovnim priložnostim.²¹

Z dodatnim jezikovnim izobraževanjem si posameznik oblikuje družbeni status, da mu moč in motivacijo za izvajanje lastnih projektov. Z znanjem jezika razvije sposobnosti in veščine, ki so uporabne tako v svetu dela kot v lastni družbi, in se dopolnjujejo s pridobljenimi s formalnim izobraževanjem.

Če povzamemo trditev Radiškove (2012), ugotovimo, da z neformalnim izobraževanjem pridobijo vsi: zaposlovalci, ki dobijo motivirane zaposlene, posamezniki, ki bogatijo svoje znanje, ter seveda tudi izobraževalci, ki svoje znanje dajejo zainteresiranim. Na ta način se ločijo od množice drugih, ki tega vedenja nimajo.

Opombe

65

¹ Več o tem glej v Nećak Lük & Jesih (1998); Nećak Lük & Jesih (2000).

² Zelo sistematično o tem piše na primer Grin (2006, 77–94).

³ Giles in drugi (v Nećak Lük 1996, 134) pojem etnolingvistična vitalnost opredeljujejo kot: "... lastnost neke jezikovne manjšine, ki se v medskupinskih razmerjih obnaša kot posebna in razvidna kolektivna celota. Na večjo ali manjšo vitalnost vsake skupnosti vplivajo po izbrani teoriji tri skupine dejavnikov (dejavniki statusa, demografski dejavniki in tretji dejavniki, ki se nanašajo na institucionalno podporo manjšinskemu jeziku). Skupine z večjo vitalnostjo imajo večjo možnost za razvoj in preživetje, skupine z manjšo vitalnostjo pa izgubljajo možnost razlikovanja od drugih skupin in so tako podvržene asimilaciji, torej opuščanju jezika."

⁴ Ravni jezikovnega znanja v Skupnem evropskem referenčnem okviru (2008): A1 – Uporabnik na osnovni ravni (preživetvena raven; prebili ste led in spregovorili v tujem jeziku); A2 – Uporabnik na osnovni ravni (vmesna raven; sposobni ste komunicirati in delovati v vsakdanjih situacijah); B1 – Neodvisni uporabnik (sporazumevalni prag; prestopili ste sporazumevalni prag, dosegli ste jezikovno avtonomijo), B2 – Neodvisni uporabnik (višja raven; vaše znanje jezika je zelo dobro); C1 – Dober uporabnik (raven učinkovitosti; tuj jezik odlično obvladate); C2 – Dober uporabnik (raven mojstrstva; približali ste se ravni naravnih govorcev).

⁵ Glej Kwintessencial (2012).

⁶ Glej CV Tips (2012).

⁷ Glej British Academy Report (2011).

⁸ EU večjezičnost definira kot sposobnost družb, institucij, skupin in posameznikov, da v vsakdanjem življenju delujejo v več kot enem jeziku. V tem kontekstu je jezik obravnavan kot nevtralna kategorija, ki jo skupina sprejme v uporabo kot kodo v komunikaciji. Termin večjezičnost se uporablja v kontekstu sožitja različnih jezikovnih skupnosti v eni geografski oz. politični celoti (Final Report, High Level Group on Multilingualism, Commission of the European Communities, 2007).

⁹ Med takšne raziskave spadajo npr.: "Etnična identiteta in medetnični odnosi in slovenskem etničnem prostoru" (nosilka projekta: prof. dr. Albina Nećak Lük, obdobje trajanja projekta: 1996–junij 2001); "Percepcija kulturne in jezikovne raznolikosti v obmejnih mestih" (nosilka projekta: dr. Sonja Novak Lukanovič, obdobje trajanja projekta: september 2004–oktober 2006); "Jezik in ekonomija" (nosilka projekta: dr. Sonja Novak Lukanovič, obdobje trajanja projekta: februar 2008–januar 2012); "Dvojezičnost v Sloveniji" (nosilka projekta: dr. Sonja Novak Lukanovič, obdobje trajanja projekta: 2006–2007).

¹⁰ Več o tem glej v Nećak Lük (1998, 2003).

¹¹ Zakon o delavcih v državnih organih (Uradni list RS, št. 15/90) v 2. odstavku 4. člena določa: "Za višje upravne delavce in upravne delavce ter za tiste strokovno tehnične delavce, ki opravljajo neposredno delo s strankami, je pogoj za sklenitev delovnega razmerja tudi aktivno znanje slovenskega jezika; na območjih, na katerih je določena enakopravnost italijanskega oziroma madžarskega jezika, pa tudi jezikov teh narodnosti, da je pogoj za sklenitev delovnega razmerja za višje upravne delavce in upravne delavce ter za tiste strokovno tehnične delavce, ki opravljajo neposredno delo s strankami tudi aktivno znanje slovenskega jezika; na območjih, na katerih je

določena enakopravnost italijanskega oziroma madžarskega jezika, pa tudi jezikov teh narodnosti. Znanje jezikov narodnih skupnosti je finančno dodatno ovrednoteno." Uradni list RS, št. 82/94, člen 10: "Na območjih lokalnih skupnosti, v katerih živita italijanska in madžarska narodna skupnost, se za delovna mesta, za katera je v aktu o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest predpisan pogoj znanje jezika narodne skupnosti, se osnovna plača poveča za: – aktivno znanje jezika narodne skupnosti v višini 6 odstotkov; – pasivno znanje jezika narodne skupnosti v višini 3 odstotkov." Več o tem Komac (1999, 42).

¹² Dodana vrednost je objektivno in subjektivno izmerljiva kategorija. Posameznik se sam odloča za rabo določenega jezika oziroma jezikovnih vzorcev, kar pomeni, da ima jezik vedno subjektivno vrednost. V objektivnem pogledu pa vrednost jezika pomeni, da znanje in raba jezika posamezniku predstavlja produkt, ki ima ceno in ustvarja prihodek in tudi dobiček (Novak Lukanovič 2011, 330).

¹³ Neformalno izobraževanje pomeni pridobivanje, razširjanje, obnavljanje, posodabljanje in poglobljanje znanja, in ni nujno, da se pridobljeno znanje dokazuje z javno veljavno listino (Lavtar 2011).

¹⁴ Novak Lukanovič (2002, 105–120).

¹⁵ V obdobju od 19. 9. 2011 do 19. 11. 2011 sem spremljala zaposlitvene oglase v naslednjih časopisih: *Vestnik*, *Večer*, *Delo* in *Primorske novice*. Pri tem me je predvsem zanimal vpliv jezika v oglasih – ali je oglas v časopisu, ki izhaja na narodno mešanem območju izdan v obeh jezikih (slovenščina in madžarščina oziroma slovenščina in italijanščina), kakšne zahteve glede jezika in katero raven znanja jezika zahtevajo delodajalci. Oglase sem razdelila na štiri večja področja: javne službe, uvozno-izvozna podjetja, trgovine in lokali ter banke in zavarovalnice.

¹⁶ Ustava Republike Slovenije v 11. členu določa: "Uradni jezik v Sloveniji je slovenščina. Na območjih občin, v katerih živita italijanska ali madžarska narodna skupnost, je uradni jezik tudi italijanščina ali madžarščina".

¹⁷ "Jezik in ekonomija" (nosilka projekta: dr. Sonja Novak Lukanovič, obdobje trajanja projekta: februar 2008 – januar 2012).

¹⁸ Zahtevano znanje jezika: *Delo*: angleški jezik je zahtevan v 2 oglasih in nemški jezik v 1 oglasu; *Večer*: slovenski jezik je zahtevan v 26 oglasih, angleški jezik v 24 oglasih, nemščina v 11 oglasih in italijanščina v 1 oglasu. V 3 oglasih so bili zahtevani še drugi tuji jeziki.

¹⁹ To velja predvsem za področja obrti, kmetijstva, industrije.

²⁰ Podobni rezultati v raziskavi "Dvojezičnost v Sloveniji", nosilka projekta: Sonja Novak Lukanovič, obdobje trajanja projekta: 2005–2007. Glej Novak Lukanovič (2011).

²¹ Glej Davignon (2008).

Viri in literatura

Albu, I., 2008. Labour Mobility in Nowadays Europe and Its Role in Economic Development. *Journal of Identity and Migration Studies* 2(2), <http://www.doaj.org/doi/func=abstract&id=337234> (28. marec 2012).

Association for Language Learning, 2012. Employers Value Language Skills, Communication & Teamwork University of Leicester, http://www.alllanguages.org.uk/news/news_list/employers_value_language_skills_communication_teamwork (7. april 2012).

Baláz, V., Williams, A. M. & Kollár, D., 2004. Temporary Versus Permanent Youth Brain Drain: Economic Implications. *International Migration* 42(4), 3–34.

Becker, G. S., 1957. *The Economics of Discrimination*. Chicago University Press, Chicago.

Bourdieu, P., 1991. *Language and Symbolic Power*. Polity Press, Cambridge.

Breton, A. & Mieszkowski, P., 1975. *The returns to investment in language: The economics of bilingualism*. Working paper No. 7512. University of Toronto, Institute for Policy Analysis, Toronto.

British Academy Report, 2011. Language Matters More and More, http://www.britac.ac.uk/news/bulletin/Language_matters11.pdf (23. april 2012).

Cameron, D., 2005. *Communication and Commodification: Global economic change in sociolinguistic perspective*. V Erreygers, G., Jacobs G., (ur.) *Language, Communication and the Economy*. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam, 9–23.

CILT [the National Centre for Languages], 2012. *Key language facts*, http://www.languageswork.org.uk/home/why_languages/key_language_facts.aspx (19. april 2012).

Davignon, E., 2008. Z znanjem jezikov do poslovnega uspeha. *Podjetja z znanjem jezikov so uspešnejša*. Urad za uradne publikacije Evropskih skupnosti, Luxembourg, http://ec.europa.eu/languages/documents/publications/davignon_sl.pdf (9. marec 2012).

Eddy, Peter A., 1975. *Foreign Language Skills and Jobs*,
http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/search/detailmini.jsp?_nfpb=true&_ERICExtSearch_SearchValue_0=ED138049&ERICExtSearch_SearchType_0=no&accno=ED138049 (5. april 2012).

Edwards, J., 1985. *Language, society and identity*. Basil Blackwell, Oxford & New York.

Final Report, 2007. High Level Group on Multilingualism, *Commission of the European Communities*,
http://ec.europa.eu/languages/documents/doc1664_en.pdf (2. februar 2012).

Fink, A., 2003. *The Survey Handbook*. Sage Publications, Thousand Oaks, London.

Giles, H., Bourhis R. Y. & Taylor D. M., 1977. Towards a theory of language in ethnic group relations. V Giles, H., (ur.) *Language, ethnicity, and intergroup relations*. Academic Press, New York.

Global talent, Guidefor Employers, 2012. *How important are language skills?*,
http://www.globaltalent.ca/e_challenges/skills/ (23. april 2012).

Grenier, G. & Vaillancourt, F., 1983. An perspective on learning a second language. Clevedon, *Journal of Multilingual and Multicultural Development* 6, 471–483.

Grin, F., 1996. The economics of language: Survey, assessment and prospects. *International Journal of the Sociology of Language* 121, 17–45.

Grin, F., 2003. Language planning and economics. *Current Issues in Language Planning* 4(1), 1–66.

Grin, F., 2006. Economic Considerations in Language Policy. V Ricento, T., (ur.) *An Introduction in Language Policy*. Blackwell, Maiden/Oxford, 77–94.

Grin, F., Sfreddo C. & Vaillancourt, F., 2010. *The Economics of the Multilingual Workplace*. Routledge, New York.

Heller, M., 2003. Globalization, the new economy, and the commodification of language and identity. *Journal of Sociolinguistics* 7(4), 473–492.

Hjarvard, S., 2004. *The Globalization of Language. How the Media Contribute to the Spread of English and the Emergence of medialects*. Nordicom Review. Gothenburg University, Nordicom.

Hočevar, T., 1975. Equilibria in Linguistic Minority Markets. *Kyklos* (2), 337–357.

CV Tips, 2012. How Language skills can help you in your job search, <http://www.cvtips.com/career-success/how-language-skills-can-help-you-in-your-job-search.html> (19. april 2012).

Komac, M., 1999. *Varstvo narodnih skupnosti v Republiki Sloveniji*. Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana.

Kwintessential, 2012. *Why Learn a Language?*, <http://www.kwintessential.co.uk/language/learn-foreign.html> (23. april 2012).

Lang, K., 1986. A language theory of discrimination. *Quarterly Journal of Economics*, 363–382.

Lavtar, K., 2011. *Neformalno izobraževanje*, <http://www.student.si/preberi-si/aktualno/neformalno-izobrazevanje.html> (12. april 2012).

Nečak Lük, A., 1996. Medetnični odnosi v sociolingvistični perspektivi. V Šumi, I., (ur.) *Večjezičnost na evropskih mejah – primer Kanalske doline*. Slovenski raziskovalni inštitut – Sedež Kanalska dolina, Trst, 131–150.

Nečak Lük, A., 2003. *Language education policy in Slovenia*. Ministry of Education, Science and Sport, Education Development Unit, Ljubljana.

Nečak Lük, A. & Jesih, B. (ur.), 1998. *Medetnični odnosi in etnična identiteta v slovenskem etničnem prostoru*. Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana.

Nečak Lük, A. & Jesih, B. (ur.), 2000. *Medetnični odnosi in etnična identiteta v slovenskem etničnem prostoru*. Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana.

Novak Lukanovič, S., 2002. Pogled prebivalcev občine Železne Kaple-Bele na dvojezično izobraževanje. V A. Nečak Lük, B. Jesih & V. Wakounig (ur.) *Medetnični odnosi in etnična identiteta v slovenskem etničnem prostoru*. 3, *Občina Železna Kapla-Bela / Einsenkappel-Vellach*. Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana.

Novak Lukanovič, S., 2002. Ekonomski vidik jezika v večkulturnem okolju / Economic aspect of language in multicultural setting. *Razprave in gradivo* 40, 9–115.

70 Novak Lukanovič, S., 2003. Jezikovno prilagajanje na narodno mešanih območjih v Sloveniji. *Razprave in gradivo* 42, 38–62.

Novak Lukanovič, S., 2003. *Jezikovno prilagajanje na narodnostno mešanih območjih Slovenije*. Doktorska disertacija, Filozofska fakulteta, Ljubljana.

Novak Lukanovič, S., 2011. Jezik in ekonomija na narodno mešanih območjih v Sloveniji = La lingua e l'economia nelle zone nazionalmente miste della Slovenia. *Annales, Series Historia et Sociologia* 21(2), 327–336.

Oak, M., 2012. *Importance of Foreign Language Study*, <http://www.buzzle.com/articles/importance-of-the-foreign-language-study.html> (7 april 2012).

Palčič, D., 2005. *Pomen znanja tujih jezikov*, <http://www.finance.si/115400> (12. april 2012).

Radišek, M., 2012. *Vaše neformalno znanje – adut v rokavu pri iskanju zaposlitve*, <http://www.saop.si/poslovne-informacije/kariera-755/karierni-razvoj/vase-neformalno-znanje-adut-v-rokavu-pri-iskanju-zaposlitve/> (12. april 2012).

Skela, J., 2011. Opredelitev tujejezikovne sporazumevalne zmožnosti v Skupnem evropskem jezikovnem okviru. *Sodobna pedagogika* 2, 114–133.

Tool for Online and Offline Language Learning, 2008. *Skupni evropski referenčni okvir*, <http://www.toolproject.eu/index.php?id=37&L=4> (7. april 2012).

The Telegraph, 2012. *How studying a language for business can help your career*, <http://jobs.telegraph.co.uk/career-article/632/how-studying-a-language-for-business-can-help-your-career> (7. april 2012).

Vaillancourt, F., 1978. La Charte de la Langue française au Québec. d'analyse (The Franch Language Charter in Québec. A tentative analysis). *Canadian Public Policy / Analyse de politiques* 4, 284–308.

Vaillancourt, F., 1980. *Differences in earnings by language groups in Quebec 1970: An economic analysis*. International Center for Research on Bilingualism, Quebec, B-90. Ustava Republike Slovenije. *Uradni list Republike Slovenije*, http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r01/predpis_USTA1.html (13. junij 2012).

Uredba o količnikih za določitev osnovne plače funkcionarjev, ki jih imenuje

Vlada Republike Slovenije, in drugih zaposlenih v službah Vlade Republike Slovenije, upravnih organih in upravnih enotah. *Uradni list RS*, št. 82/1994, <http://www.uradni-list.si/1/content?id=71086> (13. junij 2012).

Zakon o delavcih v državnih organih. *Uradni list RS*, št. 15/1990, ..., 56/2002, http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r00/predpis_ZAKO280.html (13. junij 2012).